és csekély éjjeli pihenésük leszámításával, az első *örökimádók* voltak.

Szent Zsigmond, Burgundia királya (†524), Szent Móric és tízezer katonatársának tiszteletére, vértanuságuk helyén (a svájci Sankt Moritz-ban) kolostort alapítva, bevezette a «Chorus assiduus»-t, az «örökös karimát», vagyis hogy a szerzetesek csoportokba osztva, megszakítás nélkül, éjjel-nappal állandóan imádkozzák vagy éneklik a zsolozsmát. Ezt az örökös imádkozást a X. századig több nagynevű kolostor is átvette, mint Saint Denis (Paris), Saint Martin (Tours) stb.

A magyar pálos rend a remeteségből fejlődött (mint általában az egész szerzetesi intézmény) s így remeteszerzet lett. Érthető, hogy a régi remetéknek az Oltáriszentség előtt eltöltött élete őket is az Oltár közelébe vonzotta s azért nemcsak templomot építettek kolostoruk mellé, hanem koruk szellemének megfelelően «Chorus assiduus»-t, állandó karimát is tartottak. Mintegy a pálos rend szelleméből fakadt tehát, hogy amikor Boldog Lőrinc 1304 körül megépítette a hatalmas budaszentlőrinci monostort, ide bevezették az örökös kórust is és így ott kétszáz éven át megszakítás nélkül éjjel-nappal mindig zengett az Úr dícsérete, míg a törökdúlás el nem pusztította. *Ezek a budaszentlőrinci pálosok középkori értelemben örökimádást végeztek*, mert hisz akkor még az örökimádás mai formája ismeretlen volt.

Eucharisztikus szellemük kivirágzása volt az is, hogy minden csütörtökön a karimát és a szentmisét a legméltóságosabb Oltáriszentségről mondották.

Ebből fakadt buzgó kultuszuk a Szent Vér iránt is, melynek emlékét a vele kapcsolatos Szent Sebek tiszteletével együtt középkori himnuszok, oltárképek és jámbor társulatok bizonyítják.

Feltűnő és megható a pálosrend lengyel kolostoraiban, melyek túlélték az eltörlést, a nagyobb ünnepeken megtartani szokott *eucharisztikus körmenetek áhítata és pompája is, melyek elmaradhatatlanok* az ünnepi mise előtt.

Az újkor eucharisztikus áramlata *a gyakori szentáldozás. Csensztochowa*, a világ egyik legnagyobb búcsújáróhelye, ahol átlagosan naponta 5000 ember fordul meg, vannak azonban napok, amikor 150.000-et is eléri a búcsúsok száma, ilyenkor legalább 12—14 pap kora reggeltől d. u. 2 óráig megszakítás nélkül áldoztathat. Itt van a világ legnagyobb áldoztató helyhe, melyben 30.000 szentostyát konzekrálhatnak egyszerre.

A Rend belső életét is át- meg átszövi az Oltáriszentség mély tisztelete, mely közös imáikban, Szentséglátogatásaikban és Szabálykönyvük erre vonatkozó rendelkezéseiben (pl.: félóra hálaadás szentáldozás után . . .) nyilatkozik meg. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a Rend abban a században született, melyben a pápa (IV. Orbán) az Urnap ünneplését elrendelte. (1264.)

KEGYTÁRGYAK, ZÁSZLÓK

OBERBAUER A. UTÓDA

Magyarország legrégibb templomberendező és zászlókészítő vállalatánál.

Budapest, IV. ker., Váci-utca 41. szám.

Alapítási év 1863. **Telefon: 183-344.**

Csensztochova 1934 május

(Zarándokúti emlék)

Irta: Dobák Ferenc dr.

1934 május 7-én örömtől sugározva szállottunk be a budapest—krakkói gyorsvonat egyik különkocsijába, hogy hazahozzuk Lengyelországból a magyar pálosokat.

Szobig megállás nélkül robogott vonatunk. Az Ipoly hídján túl könnyes szemmel néztünk vissza az akkor még elszakított területről az esztergomi bazilika impozáns kupolájára. A Vág völgyében a magyar történelem egy-egy patinás emléke mellett haladtunk el: Beczkó, Csejte, Trencsén váránál. Zsolnát elhagyva, gyönyörű fenyvesek között száguldott vonatunk. A régi magyar határnál csöndben imádkoztunk Magyarország Patrónájához, hogy édes Hazánkról ne feledkezzék meg . . .

Áthaladtunk a karwini szénmedence óriási ipartelepein és elértük a lengyel határt. Estére Krakkóba érkeztünk, ahol hivatalos fogadtatás volt. Először a krakkói püspök francia üdvözlő szavai hangzottak el, majd Mihály atya, egy lengyel pálos, kedves, tört magyarsággal, szerető testvéri érzéstől áthatott beszédet mondott.

Másnap a szentmisét a pálosok gyönyörű templomában hallgattuk, ép a védőszent, Szent Szaniszló vértanu, krakkói püspök ünnepén. Vid József jezsuita atya róla beszélt, kit II. Boleszláv király darabokra vágatott, mert kifogásolni merte bűnös életét ; de a Szent szétdarabolt teste csodálatos módon összeforrt és nyoma sem maradt a sebhelyeknek ; hinnünk kell, hogy Szűz Mária csodájára csonka hazánk szétdarabolt részei ismét összeforrnak . . .

Itt láttuk először a világhírű csensztochowai Szűz Mária-kegykép másolatát. A Mária-kultusz itt rendkívül mélyen él a nép lelkében. A legtöbb hivatalban az államfő arcképén kívül ott találjuk a csensztochowai Szűz Mária képét is. A katonák ezredlobogóin a nemzeti címer mellett ott van Szűz Mária képe is.

A 200.000 lakosú város közepén Wawel vára emelkedik a Visztula partján. Wawelnek, a lengyel akropolisznak keleti oldalán áll a gót stílű székesegyház, melynek kriptájában gyönyörű műemlékek hirdetik a lengyel-magyar történelmi kapcsolatokat. Mélyen megilletődve álltunk Nagy Lajos magyar király leányának, Ulászló lengyel király feleségének, Hedvignek sírjánál, valamint I. Zsigmond lengyel király felesége, Zápolya Borbála sírja előtt. Itt nyugszik Lengyelország egyik legnagyobb uralkodója, egyben Erdély fejedelme : Báthory István is. Koporsójánál elénekeltük a magyar és a lengyel himnuszt.

Itt, a királyok között nyugszik a lengyelek legnagyobb szabadsághőse : Kościusko Thádé is. Hogy mennyire szerették és rajongtak érte honfitársai, mutatja az a harmincöt méter magas domb, melyet a lengyelek hordtak össze az ő emlékére.

Végigjártuk az újonnan restaurált királyi palota termeit, megcsodáltuk az oroszoktól visszakapott remek gobelin-munkákat és a múzeum egyéb ritkaságait, többek közt a török nagyvezér selyemsátrát és a kalifa óriási méretű, aranyhímzéses szent zászlaját . . .

Este ünnepélyesen elbúcsúztunk a krakkói magyar kolónia tagjaitól s a minket kalauzoló lengyel uraktól, élükön Dąbrovski egyetemi tanártól, kinek fáradozását dr. Ripka Ferenc főrendiházi tag, ny. főpolgármester köszönte meg. Dr. Ripka szavai élénk visszhangra találtak mindenkinél, mikor a lengyel-magyar barátság kimélyítését hangoztatta.

Május 9-én reggel a XIV. században épült Mária-templomba mentünk, melynek 81 méter magas tornyán egy aranykorona van, ahonnan minden órában kürtszó hallatszik. A szentmisét Veit Stossnak gyönyörűen faragott oltára előtt hallgattuk, azután elindultunk Csensztochowa felé.

Az állomáson díszszázad várt s a katonazenekar a magyar és a lengyel himnusszal fogadott, Wróbleński prelátus üdvözlő szavaira Pfeiffer h. államtitkár válaszolt, majd a zenekar tüzes indulóinak hangjai mellett autóbuszunk elindult a város szívén át vezető nyílegyenes főúton a főkolostor felé.

Csensztochowa 120.000 lakosú lengyel ipari város. 1382-ben opuliai László fejedelem, Lengyelország kormányzója a csodatevő Mária-kép gondozását a Magyarországból, Mária-Nosztráról behívott tizenhat pálosra bízta, akiknek átadta a Csensztochowa határában levő fehérlő mészköves hegyet (Jasna-Góra : Fényes Hegy). Idők folyamán ez lett Lengyelország szent hegye és nemzeti szentélye. Harangzúgás közben haladtunk át a vár kapuján és ünnepélyesen bevonultunk a Mária-kegykápolnába, ahol ezüstharsonák harsanására lassan fölemelkedett a csodatevő Szűz Mária-képet védő aranyburkolatú acélfüggöny. Ekkor pillantottuk meg először az eredeti Fekete Madonnát. Meghatódott lélekkel térdeltünk le a szentélyben mi is.

A Szűzanyának ép arcát világította meg a május délutáni napsugár s az arc ragyogott, mint egy angyal arca s az Istenanyának szépsége párosult a Királynő fölségével.

A Szűz Mária-kép legnagyobb csodája volt, hogy eggyéforrasztotta a sokfelé húzó lengyel hazafiak szívét. Lengyelország felosztása után, amikor már mindent elvesztettek, a lengyelek megőrizték szilárdan katolikus hitüket és a Boldogságos Szűz iránti szeretetüket és tiszteletüket.[1]

Másnap, áldozócsütörtökön résztvettünk egy pálos atya örök fogadalmának letételén, majd gróf Zichy Gyula kalocsai érsek tartott ünnepi misét és szentbeszédet, kifejezve háláját a Mindenhatónak azért, hogy régi kedves vágya : a pálosok visszatelepítése végre sikerült.

A szentmise után megtekintettük a kolostort, a pálos atyák szeretetreméltó kalauzolása mellett. A dombtetőn emelkedő templom és a kolostor tulajdonképen teljesen kiépített erőd, valóságos csillagvár. Magas falak, széles mellvéd és mély sáncárok veszi körül a templomot, ahová hármas kapun át lehet bejutni. A kapuk éjjel zárva vannak és a sáncárokban állandó őrség és hatalmas vérebek vigyáznak a templom kincseire és a kolostor lakóira.

A templom mai épülete a XVII. századból való. Karcsú tornya 105 méter magas, a legmagasabb torony Lengyelországban. A torony legmagasabb pontján éjjel erős fény világít. Ez a fény igézi meg a pálosokat, kik Szűz Mária várában teljesítenek lovagi szolgálatot.

A csensztochowai pálos templom kincstára a leggazdagabb egész Lengyelországban. A leg-

[1] «Fehér pálos kíván szólani. Magyar. Szólana, de nem tud. Könny futja el a szemét, sírás fojtogatja torkát. Igy sír hosszú perceken át, míg meg tudja mondani, hogy nehezen vártak és szeretettel fogadnak.» (P. *Vid József S. J.*)

nagyobb ajándékok a lengyel királyoktól származnak, különösen Sobieskitől. Legértékesebb darabja a kincstárnak a lengyel nemzet ajándéka: 12 kg súlyú arany szentségtartó, 2300 brilliánssal, 2200 rubinnal, 215 igazgyönggyel és 30 darab zafírral. A másik rendkívüli értéke a kincstárnak a Hedvig királynő által készített miseruha, melybe 60.000 igazgyöngy van belehímezve . . .

Péntek délutánján elvégeztük a keresztutat a hazainduló pálosokkal, gróf Zichy érsek úr vezetése mellett, Nagymagyarországért.

Este a kolostor királyi épületének nagytermében, hol igazi szeretetreméltó szívélyességgel a csensztochowai úrinők kongregációjának tagjai szolgáltak fel három napon át, dr. Ripka Ferenc ny. főpolgármester klasszikus szép beszédben franciául köszönte meg a Méltóságos és Főtisztelendő Generális Perjel Atyának irántunk tanusított jóságát és vendégszeretetét, majd átnyujtotta a Weichinger Károly építésztanár által épített budapesti pálos kolostor művészi kivitelű rajzát. Majd németül folytatta beszédét és a minket minden jóval elhalmozó úriasszonyokhoz fordult, megköszönve irántunk tanusított jóságukat s önzetlen fáradozásukat. Befejezésül átadta a zarándokok nevében Pfeiffer Gyulának, a zarándoklat megszervezőjének, a zarándokok ajándékát: egy Krisztus-fejet ábrázoló, remekbe faragott domborművet.

Szombaton reggel hatkor hallgattunk szentmisét a kegykápolnában. A szentmisét dr. Schwartz Gusztáv prelátus mondotta, utána a pálosok Generálisa tartott megható búcsúbeszédet, átnyujtva gróf Zichy Gyula érsek úrnak, dr. Mosonyi Dénes prelátusnak és Pfeiffer Gyula h. államtitkárnak a pálosok konfráteri okmányát, mellyel csak olyanokat tüntetnek ki, akik nagy érdemeket szereztek a Rendben.

Búcsúztatásunkra az állomáson kivonultak a csensztochowai hadviseltek lengyel nemzeti zászló alatt. Elénekeltük a lengyel nemzeti himnuszt, utána dr. Ripka Ferenc kezet fogott a hadviseltek vezetőjével, majd a zászlóhoz lépett és megcsókolta a rajta levő Szűz Mária-képet. A társaság férfitagjai követtük nemes példáját. A lengyelek nagyon meghatódtak e váratlan jeleneten, szemükben könnyek csillogtak, majd felzúgott a viharos «Éljen a magyar» kiáltás. Vonatunk lassan kigördült a csensztochowai állomásról, elindultunk haza.

A volt magyar határon a pálosok Generális Perjele velünk imádkozva kérte a régi határok visszaállítását s megáldotta a határkövet. Egésznapos utazás után végre este háromnegyed 10-kor ismét magyar földre léptünk. Szob állomása fellobogózva és felvirágozva várt. A szobi főszolgabíró és a márianosztrai, egykori pálos monostor egyházközsége üdvözölte legelőször a 150 éves száműzetés után hazatért pálosokat. Nem sokat időztünk Szobnál, vonatunk hamarosan tovarobogott és a hűvös májusi éjben hallatszott a vasútmenti községek harangjainak zúgása. Lassan feltünedeztek a budai hegyek lámpáinak fényei és nemsokára befutottunk a nyugati pályaudvar fedett csarnokába.

Már messziről feketéllett a várakozók óriási tömege. A pályaudvaron a vasutaszenekar játszott. Ünnepélyes fogadtatás volt, virágok, üdvözlő szónoklatok . . . Még elkísértük a pálosokat gyönyörű új budai kolostorukba, kik égő gyertyákkal vonultak be a fényárban úszó Sziklatemplomba, hol már várta és megáldotta őket a Tabernákulum örökkévaló Királya . . .[1]

Hálát adunk a Mindenhatónak, hogy mi is részesei lehettünk ennek a történelmi eseménynek és kérjük az egek Urát: engedje meg Hazánk égi Patrónájának közbenjárására, hogy Remete Szent Pál fiainak hazatérése záloga legyen a szebb magyar jövőnek és a régi boldog Nagymagyarország feltámadásának.

A Fekete Madonna csensztochowai kegyképének Anjou-eredete?

Irta: P. Z. M.

Az egyén vagy a nemzet élete nem egyszerű dolog. A ráható és jellemző tényezők bonyolult hálózatában olyan gazdag színpompa rejlik, hogy hű képét megfesteni nem tartozik éppen a könnyű feladatok közé. Mindent tekintetbe kell venni, ami rávonatkozik, tehát a külvilágból eredő élettünetek teljes körét épúgy, mint a belső lelki megnyilatkozásokat. Különösen ez az utóbbi játszik igen fontos szerepet, mert túlterjed a fizikai élet határán, az ember transzcendentális világát érinti s hatalmas eredményeket ér el a külső élet keretein belül. Innen van, hogy a hitélet mindenkor azok közé fog tartozni, melyek a társadalom életére a legerősebben kihatnak s arculatára a legjellegzetesebb bélyeget nyomják. De ereje és hatalma sokszorosan megnövekszik, ha a

[1] A Sziklatemplomban dr. Mátéffy Viktor prelátus fogadta az érkezőket, kik imbolygó mécsesekkel vonultak a Patrona Hungariae oltára elé rövid hálaadásra s mielőtt a kolostor küszöbét átléphették volna, egy csoport üdvözölte P. Generális Perjelt, ősi lengyel szokás szerint kenyeret és sót nyujtva át neki. *(P. Galambos Kálmán közlése.)*